

УДК 331.43

І.В. Власенко, Г.В. Симоненко

Харківський національний університет внутрішніх справ, Харків

ВПЛИВ УМОВ ВОГНЯНОГО КОНТАКТУ НА РЕЗУЛЬТАТИ ВИКОРИСТАННЯ ВОГНЕПАЛЬНОЇ ЗБРОЇ

У роботі розглядається вплив умов ведення вогневого контакту, особливості та фактори, які знижують ефективність ведення вогневого контакту. Наведено результати експериментальної частини і даються практичні рекомендації з використання вогнепальної зброї працівниками міліції в оперативній обстановці.

Ключові слова: міліція, екстремальна ситуація, вогневий контакт, відволікаючий фактор, вогнепальна зброя, боєготовність, засіб індивідуального бронезахисту.

Вступ

Використання вогнепальної зброї працівником міліції є крайня форма протидії правопорушникам та злочинцям. Межі та вимоги застосування вогнепальної зброї працівниками міліції надані у Законі України «Про міліцію». Але в останні роки кількість випадків використання вогнепальної зброї проти працівників міліції зростає, на жаль, зростає і кількість нападів на працівників міліції. На рис. 1 та 2 надано кількість працівників міліції, які загинули та постраждали від злочинів.

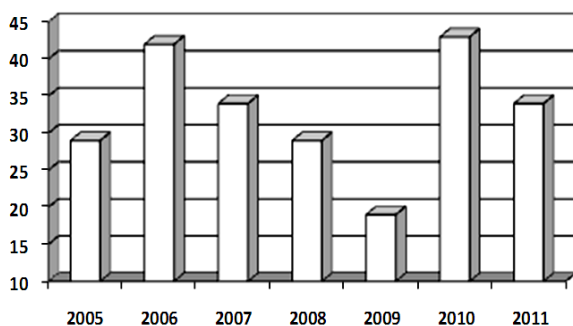

Рис. 1. Кількість працівників ОВС, які загинули від злочинів

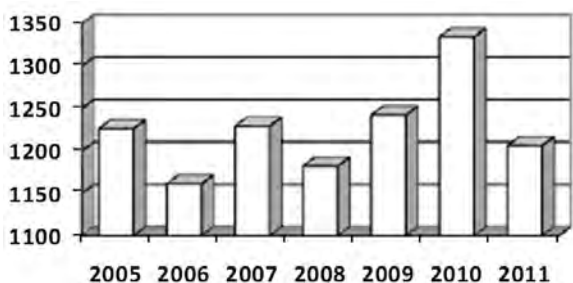

Рис. 2. Кількість працівників ОВС, які постраждали від злочинів

Як показує практика, застосування вогнепальної зброї працівниками міліції не завжди є ефективним. Так, наприклад, 29 вересня 2011 року на під'їзді до міста Одеса під час спроби затримки трьох озброєних

злочинців, два з яких вчинили збройний опір, під час цих дій загинуло 2 працівника міліції, четверо отримали важкі поранення. Злочинці з місця пригоди зникли на автомобілі. Тому в результаті не ефективного ведення вогняного контакту та зростання кількості нападів на працівників міліції їх життя та здоров'я піддаються підвищеному ризику. Зважаючи на вище наведене робота є актуальною та має, як практичне, так і наукове значення.

Основна мета даної роботи підвищення професійного рівня правоохоронців під час оперативних дій з використанням вогнепальної зброї. Ведення вогняного контакту працівниками міліції суттєво відрізняється від бойових дій, які ведуться збройними силами.

Основний розділ

Особливості вогняного контакту працівниками міліції:

- відстань вогняного контакту у 90% 5 – 10 метрів;
- право першого пострілу завжди має правопорушник;
- найбільш ймовірна протидія 1 злочинця (не велика кількість осіб з протидіючої сторони);
- середньо статистично правопорушник проти працівника міліції робить 1,2 постріли;
- можлива наявність в небезпечній зоні сторонніх осіб;
- найбільш вірогідне фронтальне зіткнення та можливе ураження працівника міліції.

Перелічені особливості ведення вогняного контакту працівниками міліції потребують глибоких досліджень в цій сфері і вкрай важливе докорінні зміни у підготовці особового складу до дій в екстремальних ситуаціях. Використання вогнепальної зброї ставить перед працівником міліції певні психологічні проблеми, які в свою чергу також негативно впливають на виконання оперативних задач. До почуття небезпеки, страху перед загибеллю та страху перед мож-

ливою помилкою додається страх судового переслідування, страх перед ураженням сторонньої особи. Тому у системі професійної підготовки правоохоронців необхідно передбачити ці особливості та відпрацювати алгоритм дій в цих випадках.

Окрім перелічених особливостей ведення вогняного контакту працівниками міліції на ефективність використання вогнепальної зброї ними впливають низка факторів. До переліку основних факторів відноситься:

- пора року та доби;
- особиста впевненість правоохоронця у правомірності використання вогнепальної зброї;
- наявність сторонніх осіб у зоні можливого ураження;
- раптовість ситуації;
- кількість осіб правопорушників;
- відволікаючі фактори;
- одяг, екіпіровка, яка переноситься;
- положення тіла та під час пересування;
- психологічна готовність та емоційний стан.

У результаті проведеного експертного опитування, яке проводилося з працівниками міліції різних підрозділів МВС різних регіонів України було встановлено, що найсуттєвими чинниками, які впливають на ефективність використання вогнепальної зброї, виступають відсутність освітлення у приміщенні з обмеженим простором при наявності у працівника міліції індивідуальних засобів бронезахисту.

Факт використання працівниками міліції вогнепальної зброї в оперативній обстановці вже відноситься до екстремальних ситуацій, а умови ведення вогняного контакту ще більше погіршують цю ситуацію, інколи зовсім унеможливають виконання поставлених задач, боєдатність та боєготовність особового складу ОВС також значно знижуються.

Вогняний контакт у ночі досить специфічний сам по собі, супротивник постійно зникає з поля зору, майже не видно розташування предметів та елементів приміщення, прицілювання з особистою зброєю утруднене. Нажаль, кожна людина при браку освітлення відчуває появу підвищеного хвилювання або страху. Використання вогнепальної зброї працівниками міліції в цих умовах носить і деякі особливості. Насамперед це стосується пересування міліціонерів у складі груп. Під час пересування та раптового нападу на правоохоронців, особливо в умовах міста, виникає ситуація, коли одна або дві групи знаходяться на лінії вогню своїх товаришів. Група захоплення в умовах міської забудови та лабіринту приміщень підпадає під вогонь групи або груп прикриття. А з урахуванням відсутності зв'язку між групами під час проведення оперативних дій їх пересування стає непередбачуваним і навіть можливий вихід з подальшим вогняним контактом двох груп одна на одну. В такому випадку ефективність про-

ведення спеціальної операції стає вкрай низькою, а серед особового складу правоохоронців виникають непередбачувані людські втрати, що зовсім не припустимо.

Нами у 2010 – 2013 роках у Харківському національному університеті внутрішніх справ були проведені експерименти щодо визначення впливу умов вогняного контакту на результати використання вогнепальної зброї. На першому етапі цих випробувань виконувалася стрільба (3 постріли) з пістолета Макарова з відстані 25 метрів з однієї руки в стрілецькому тирі. Спочатку стрільба виконувалася при світлі, потім при вимкненому освітленні у зоні розташування мішеней, а потім стрільці виконували вправу з упором у нерухомий предмет (рис. 3).

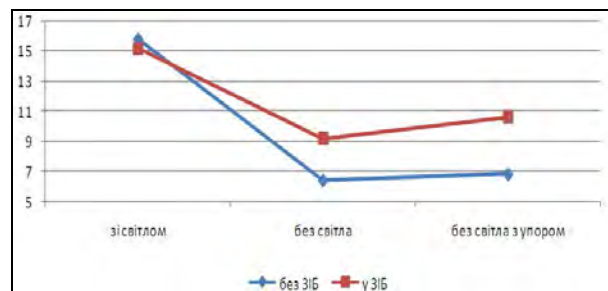

Рис. 3. Результати стрільби з урахуванням освітлення

Влучність стрільби у темряві прогнозовано знизилася майже у 2,5 рази без використання засобів індивідуального бронезахисту (ЗІБ) і у 1.65 з використанням ЗІБ. При чому упор у нерухомий предмет підвищив декілька влучність стрільби, без ЗІБ на 5.9%, а у ЗІБ на 13.2%. Якщо носіння ЗІБ при наявності достатнього освітлення декілька знижує влучність стрільця, то при браку освітлення ефективність стрільби зростає. Цей вплив носіння бронезилетів та шоломів потребує подальших досліджень.

Друга частина експериментів відбувалася при зміні положення тіла стрільця, відпрацьовувалася стрільба у положенні сидячи та лежачи, з освітленням та без нього, а також визначався вплив носіння ЗІБ на ефективність стрільби (рис. 4).

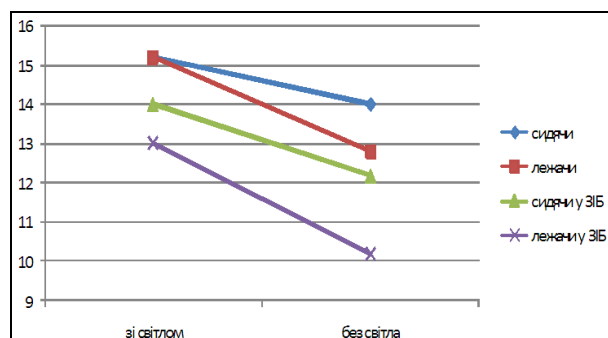

Рис. 4. Результати стрільби з урахуванням освітлення та положення тіла стрільця, який знаходиться у засобах індивідуального бронезахисту

Більш суттєво влучність знизилася при стрільбі з положення лежачі. В нормальних умовах влучність знизилася на 18.75% (у положенні сидячі зниження відбулося на 7.9%), а при носінні ЗІБ на 19.6% (у положенні сидячі зниження відбулося на 12.86%).

В обох випадках носіння бронежилетів вплинуло більш відчутно на влучність. Конструктивні обмеження у рухах при носінні засобів індивідуального бронезахисту та браку освітлення суттєво знижують влучність стрільця.

Це відбувається за рахунок незручності ЗІБ та додаткової роботи м'язів при утриманні тіла у певному положенні.

Зміна положення тіла під час стрільби дуже суттєво впливає на влучність, по-перше за рахунок відсутності попереднього досвіду такої стрільби (у системі професійної підготовки правоохоронців такі вправи не передбачені), а по-друге за рахунок м'язової роботи по утриманню рівноваги.

Висновки

Як видно з проведеного аналізу та експериментальної частини під час вогняного контакту у складній оперативній обстановці з урахуванням усіх особливостей необхідно вести інтуїтивну стрільбу на невеликих відстанях.

Тому контакт носить швидкоплинний характер і обумовлений інтенсивними динамічними навантаженнями. Відсутність освітлення значно зменшує час на адаптацію зору стрільця та погіршує влучність його стрільби. Перенесення лінії вогню та ведення вогню відбувається майже без прицілювання (інтуїтивна стрільба) за рахунок «м'язової пам'яті», рефлекторно. Носіння засобів індивідуального бронезахисту передбачає врахування їх конструктивних особливостей та експлуатаційних якостей. По-

рядок пересування міліціонерів, положення тілу під час стрільби враховують не тільки фізичний стан стрільця, а й усі відволікаючі фактори. В цілому відпрацювання дій в таких умовах вимагає довготривалої підготовки з опрацюванням усіх особливостей та відволікаючих факторів. Таку підготовку доцільно проводити з особовим складом спеціальних та оперативних підрозділів, штатних груп захоплення та прикриття.

Нажаль, поки що відсутні методики підготовки правоохоронців до дій в умовах браку освітлення та пересування у обмеженому просторі у засобах індивідуального бронезахисту при використанні ними вогнепальної зброї. Опрацювання цієї методики носить, як науковий, так і особливо практичний характер і є напрямком наших подальших досліджень.

Досить цікавим є і вплив на ефективність ведення вогняного контакту при одночасному пересуванню, як працівника міліції, так і осіб протидіючої сторони.

Список літератури

1. Наказ МВС України №385 від 26.05.2005 "Про затвердження Комплексної програми вдосконалення бойової та психологічної підготовки особового складу органів та підрозділів внутрішніх справ України".

2. Власенко І.В. Ступінь впливу екстремальних умов на працівників міліції при використанні ними вогнепальної зброї / І.В. Власенко, М.О. Чміль, В.В. Федоров // Право і безпека. – Х.: Харківський національний університет внутрішніх справ, – 2012. – № 4(46). – С. 335-338.

Надійшла до редколегії 16.10.2014

Рецензент: д-р військ. наук, проф. Г.А. Дробаха, Харківський університет Повітряних Сил ім. І. Кожедуба, Харків.

ВЛИЯНИЕ УСЛОВИЙ ОГНЕВОГО КОНТАКТА НА РЕЗУЛЬТАТЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ОГНЕСТРЕЛЬНОГО ОРУЖИЯ

И.В. Власенко, Г.В. Симоненко

В работе рассматривается влияние условий ведения огневого контакта, особенности и факторы, которые снижают эффективность ведения огневого контакта. Приведены результаты экспериментальной части и даются практические рекомендации по использованию огнестрельного оружия работниками милиции в оперативной обстановке.

Ключевые слова: милиция, экстремальная ситуация, огневой контакт, отвлекающий фактор, огнестрельное оружие, боеготовность, средство индивидуальной бронезащиты.

INFLUENCE OF CONDITIONS OF FIRE CONTACT ON RESULTS OF THE USE OF FIREARMS

I.V. Vlasenko, G.V. Simonenko

The paper examines the impact of doing fire contact, features and factors that reduce the efficiency of fire contact. The results of the experimental part and provides practical guidance on the use of firearms by police officers in the operational environment.

Keywords: police, an extreme situation, the fire contact, distraction, firearms, combat readiness, individual means of body armor.